

A close-up photograph of a network switch or patch panel. The device is blue and has several ports labeled 1X, 2X, 3X, and 4X. Numerous white Ethernet cables are plugged into the ports, creating a dense network of connections. To the left of the ports, there are several rows of green indicator lights, some of which are illuminated. The background is a blurred blue, suggesting a server room or data center environment.

**KS2 (kvalitetssikring fase 2)
av Ny IKT-løsning for
departementene**

Rapport til Finansdepartementet
og Kommunal- og
moderniseringsdepartementet

Dato: 30. mai 2014
Revisjonsnummer: 1.0

KS2 (kvalitetssikring fase 2) av Ny IKT-løsning for departementene

Rapport til

Finansdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Klassifisering: Ingen

Revisjonsnr.: 1.0

Dato: 30.05.2014

Kontaktperson/ansvarlig: Svein Olausen

Øvrige forfattere: Øyvinn Høie, Nils Arne Emblemsvåg, Trine Melsether, Lars Stenberg Berg, Stig Johansen, Erik Kofoed og Ingvild Hagen

Sammendrag

Dagens situasjon

Oppdragsbeskrivelsen beskriver dagens situasjon slik:

I dag er det seks ugraderte IKT-løsninger i departementsfellesskapet. Dette inkluderer felles plattform som 13 departementer benytter, driftet av DSS, samt de enkeltstående løsningene for departementene som står utenfor (Finansdepartementet, Forsvarsdepartementet og Statsministerens kontor, Justis- og beredskapsdepartementet og Utenriksdepartementet).

Løsningen for de 13 er fra 2006 og begynner nå å bli umoderne. Dette medfører blant annet ustabilitet, økte driftskostnader og økt sikkerhetsproblematikk. Hovedvisjonen for prosjektet er å etablere lavgradert løsning (til og med BEGRENSET, jf. Sikkerhetsloven) for alle departementene og SMK, som skal erstatte dagens seks løsninger.

Antall departementer på fellesløsningen ble fra 1. januar 2014 redusert fra 13 til 11 på grunn av ny organisering. Det er fortsatt fem departementer, inkludert Statsministerens kontor, som er utenfor fellesløsningen.

Mandat

Tilleggsoppdrag

For tiltaket er det tidligere ikke utarbeidet en KVVU og gjennomført en kvalitetssikring fase 1 (KS1). I avropet for oppdraget ble det derfor lagt inn følgende:

Det er ikke gjennomført en konseptvalgutredning med etterfølgende KS1. Regjeringen har besluttet at dette ikke var nødvendig, og at rapportene "Ny IKT-løsning for departementene (desember 2011)" og "Forprosjekt Ny IKT-løsning for departementene (juni 2012)" kunne legges til grunn.

Siden det ikke er gjennomført en KS1 er det behov for å gjøre en egen studie av problemstillingene som ligger i det å optimalisere prosjektet fra KS1-stadiet til KS2.

Det må også gjøres et større arbeide enn normalt med å sjekke av de grunnleggende forutsetningene for KS2, herunder usikkerheter knyttet til omfang, blant annet antallet brukerdepartementer og deres behov.

KS2

Gjennomføre KS2 (kvalitetssikring fase 2) av prosjektet Ny IKT-løsning i departementene i henhold til rammeavtale datert 4. mars 2011, ref. inngått avrop av 18. oktober 2013.

Tilleggsoppdrag

Kartlegging av de fem utenfor fellesløsning

De viktigste identifiserte momentene:

- Ingen av de fem ønsker å binde seg for en eventuell overgang til en fellesløsning
- Har særlige høye krav til løsning og tjenester knyttet til kriser og spesielle hendelser
- Har svært samfunnskritiske funksjoner slik at nedetid av IKT-systemer må unngås
- Har ansvar for mange små og store IKT-systemer (fagsystem) med forskjellige graderingsnivå
- For flere systemer er det krav til tilnærmet 100 % oppetid og drift 24/7 hele året
- IKT-løsning må kunne løpene oppgraderes og forbedres
- FD og JD har mye kommunikasjon med underliggende etater
- De fem er i hovedsak fornøyd med dagens løsninger og servicenivå på IKT-tjenestene
- Utgjør de tyngste brukerne i departementsfellesskapet med høye krav til sikkerhet, stabilitet, tilgjengelighet og kvalitet
- Har liten tiltro til DSS som tjenesteleverandør og prosjektgjennomfører
- DSS kjenner ikke godt nok deres virksomhet, IKT-løsning, fagsystem og spesielle behov/krav
- Prosjektplanen burde hatt mer fokus på tjenester, komponenter og DSS sin organisering, kompetanse og servicenivå

Kartlegging av departementene på dagens fellesløsning

De viktigste identifiserte momentene:

- Dagens DepNet/U oppfattes som umoderne med for lange responstider og for høy ustabilitet
- I hovedtrekk er dagens brukere av fellesløsningen ikke fornøyd med tjenestene levert av DSS
- Noen mener imidlertid at DSS har blitt bedre på en del basisoppgaver som førstelinjesupport og leverer disse tjenester tilfredsstillende
- Mangler muligheter for samhandling både med andre departement og underliggende etater/virksomheter
- Mangler løsninger/funksjonalitet innenfor mobilitet, tilgjengelighet, videosamtaler og nettmøter
- Enkelte er skeptiske til fremlagte prosjektplan som virker for teknisk fokusert og med en svært omfattende løsning
- DSS mangler innsikt og kompetanse om departementenes virksomhet, behov og krav
- For liten brukerinvolvering og påvirkning
- Begrenset tillit til DSS som tjenesteleverandør og prosjektgjennomfører

De elleve departementene som i dag bruker fellesløsningen, er relativt ensartede og har forholdsvis like krav. Primærbehovet er å få opp en stabil, forbedret og tilstrekkelig sikker ugradert løsning så raskt som mulig.

I forhold til de fem utenfor fellesløsningen har departementene på fellesløsningen færre egne fagapplikasjoner, behandler mindre gradert informasjon og har noe lavere krav til beredskap, support etc.

EKS sin vurdering

De fem utenfor fellesløsningen har valgt å fortsette med egne IKT-løsninger, bl.a. fordi fellesløsningen med DSS sine tjenester og servicenivå blir vurdert for dårlig. De fem ser det som lite sannsynlig at dette vil endre seg framover og vil dermed ikke forplikte seg til å ta i bruk en eventuell ny fellesløsning.

Prosjektets innhold og leveranser burde vært bedre konkretisert i styringsdokumentasjonen.

EKS mener at det i realiteten er liten eller ingen forankring av prosjektet hos de fem utenfor dagens fellesløsning.

Blant de elleve departementene på fellesløsning er det trolig en svak men tilstrekkelig forankring av prosjektet.

Omfang ikke er avklart og det i en størrelsesorden som ligger klart utenfor det som kan anbefales for en KS2. Omfangsendringer i form av færre departement og brukere, vil få konsekvenser på bl.a. løsning, varighet, tjenester og kostnad.

Problemstillinger knyttet til sikkerhetsgodkjenning og konseptet «en løsning» sine egenskaper er ikke tilstrekkelig utredet og avklart.

Innføringsplanene for departementene synes for standardiserte med for kort gjennomføringstid for store departement med flere fagsystem.

Behovene vurderes som noe uavklart, bl.a. har de fem mest krevende brukerne ikke eller kun i liten grad vært involvert i prosessen.

Eksisterende styringsinformasjon og opplysninger fra interessenter gir ingen indikasjon på at tiltaket, slik det er definert, skulle være samfunnsøkonomisk lønnsomt. Så langt er det konkretisert store kostnader, ukjente og ikke forankrede kvantitative gevinster og noen positive ikke-prissatte konsekvenser.

EKS sine anbefalinger

1. Prosjektet slik det er definert er ikke modent for KS2 og dermed heller ikke for gjennomføring
2. FD sin begrenset løsning (FD-B) som nå gjøres tilgjengelig for alle departementer, benyttes til å håndtere informasjonsutveksling ved kriser o.l.. Det bør videre vurderes om FD-B skal håndtere annen informasjon/dokumenter med krav til skjerming slik som R-notater, budsjettdokumenter etc. samt etablering av tilstrekkelig og egnet funksjonalitet for utveksling av informasjon/dokumenter mellom forbedret ugradert fellesløsning og FD-B.
3. Den ugraderte fellesløsningen for de elleve departementene forbedres. Det kan gjøres gjennom:
 - a) Å videreutvikle DSS sin nåværende DepNet/U løsning
 - b) Å ta utgangspunkt i eller benytte deler av andre ugraderte løsninger i departementsfellesskapet
 - c) Å ta i bruk nye teknologikomponenter, supplert med eventuell nødvendig nyutvikling, der a) og b) ikke er hensiktsmessig
4. Ny forbedret ugradert løsning bør langt på vei innfri identifiserte overordnede behov og krav fra dagens brukere på fellesløsningen

5. Realiseringen av en forbedret ugradert løsning gjøres med fokus på tjenester, komponenter, moduler etc. Målet er en fleksibel løsning egnet for løpende vedlikehold og modernisering for å tilfredsstill brukernes behov.
6. DSS gjør konkrete tiltak for å forbedre sitt tjeneste- og servicenivå innenfor IKT

KS2 – ordinær kvalitetssikring fase 2

Konklusjon KS2

Med utgangspunkt i konklusjonen fra tilleggsoppdraget anbefaler EKS:

Det fremmes ikke forslag for Stortinget om godkjenning av prosjektet med kostnadsramme.

Videre prosess og aktiviteter

Det er presserende å få raskt realisert en ny forbedret ugradert fellesløsning for de elleve departementene.

Anbefalingen med aktiviteter i tilleggsoppdraget er benevnt som nullplussalternativet. EKS har valgt betegnelsen nullpluss da alternativet tar utgangspunkt i dagens situasjon og tilgjengelige løsninger i departementsfellesskapet samt et signal om at:

nullplussalternativet skal ha markert redusert risiko, omfang, kostnad og varighet sammenlignet med det alternativet som er beskrevet i Sentralt styringsdokument.

For å kunne gjennomføre nevnte aktiviteter anbefales:

- Det utarbeides styringsdokumentasjon som et forenklet Sentralt styringsdokument, der det også involveres personer med tilhørighet utenfor DSS
- Styringsdokumentasjonen må forankres hos departementene
- Hvis det på et senere tidspunkt skulle bli aktuelt å utarbeide et sentralt styringsdokument for et nytt prosjekt som innbefatter flere departement enn de elleve som er på dagens fellesløsning, bør en avgjørelse tas i forkant om hvilke departement som skal inkluderes. I utgangspunktet er et slikt vedtak en naturlig del av en KVVU med påfølgende KS1 og beslutning i regjering.

Innhold

1	Innledning.....	8
1.1	Dagens situasjon.....	8
1.2	Oppdraget	8
1.3	Prosess	9
2	Tilleggsoppdrag.....	10
2.1	Innledning.....	10
2.2	Dagens IKT-løsninger og brukerprofiler	11
2.3	Kartlegging av de fem utenfor fellesløsning	14
2.4	Kartlegging av departementene på dagens fellesløsning	19
2.5	Konkretisering, forankring og omfang av prosjektet - EKS sin vurdering	22
2.6	Gjennomførbarhet og realisme - EKS sin vurdering	25
2.7	Fremtidig løsning og brukertjenester - EKS sin vurdering	27
2.8	Samfunnsøkonomiske betraktninger – EKS sin vurdering	28
2.9	Anbefalinger	30
3	KS2 – Ordinær kvalitetssikring fase 2.....	31
3.1	Mandat og utgangspunkt.....	31
3.2	Konklusjon KS2	31
3.3	Anbefalinger for videre prosess og aktiviteter	31
Vedlegg 1.	Møter med interessenter	34
Vedlegg 2.	Grunnlagsdokumentasjon	36

1 Innledning

1.1 Dagens situasjon

Oppdragsbeskrivelsen beskriver dagens situasjon slik:

I dag er det seks ugraderte IKT-løsninger i departementsfellesskapet. Dette inkluderer felles plattform som 13 departementer benytter, driftet av DSS, samt de enkeltstående løsningene for departementene som står utenfor (Finansdepartementet, Forsvarsdepartementet og Statsministerens kontor, Justis- og beredskapsdepartementet og Utenriksdepartementet).

Løsningen for de 13 er fra 2006 og begynner nå å bli umoderne. Dette medfører blant annet ustabilitet, økte driftskostnader og økt sikkerhetsproblematikk. Hovedvisjonen for prosjektet er å etablere lavgradert løsning (til og med BEGRENSET, jf. Sikkerhetsloven) for alle departementene og SMK, som skal erstatte dagens seks løsninger.

Fra årsskiftet 1. januar 2014 ble antall departement redusert fra 18 til 16 (inkludert Statsministerens kontor) slik at det nå er 11 departement som benytter felles IKT-løsningen driftet og forvaltet av Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon (DSS). DSS benytter også fellesløsningen.

Statsministerens kontor, Finansdepartementet, Forsvarsdepartementet, Utenriksdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet er i rapporten benevnt som «de fem utenfor fellesløsningen». De har alle sine egne IKT-løsninger, men der Forsvarsdepartementet og Statsministerens kontor samarbeider.

1.2 Oppdraget

Kvalitetssikringsoppdraget består av en ordinær KS2 og et tilleggsoppdrag. Nedenfor er oppdragene beskrevet nærmere.

KS2

Metier AS (heretter kalt Leverandøren og EKS) har fått i oppdrag å gjennomføre KS2 (kvalitetssikring fase 2) av prosjektet Ny IKT-løsning i departementene i henhold til rammeavtale datert 4. mars 2011, ref. inngått avrop av 18. oktober 2013. Under punkt 6.1 i rammeavtalen beskrives hensikten med kvalitetssikringen:

“Kvalitetssikringen skal gi Oppdragsgiver en uavhengig analyse av prosjektet før det legges frem for Stortinget. Kontrollhensynet er det dominerende aspekt som skal dekkes. Dels skal det være en etterkontroll av om grunnlaget for å fremme forslag for Stortinget om godkjenning av prosjektet med kostnadsramme er tilstrekkelig. Vurdering av risikoen knyttet til kostnadene, fremdrift og ytelse, vil være sentrale deler av dette grunnlaget. Analysen skal også peke fremover ved å kartlegge de styringsmessige utfordringer i de gjenstående faser av prosjektet. Analysen skal understøtte beslutningsunderlaget for den endelige investeringsbeslutningen. Resultatene skal også kunne brukes som kontrollgrunnlag for Oppdragsgiver.”

Tilleggsoppdrag

For tiltaket er det tidligere ikke utarbeidet en KVVU og gjennomført en kvalitetssikring fase 1 (KS1). I avropet for oppdraget ble det derfor lagt inn følgende:

Det er ikke gjennomført en konseptvalgutredning med etterfølgende KS1. Regjeringen har besluttet at dette ikke var nødvendig, og at rapportene "Ny IKT-løsning for departementene (desember 2011)" og "Forprosjekt Ny IKT-løsning for departementene (juni 2012)" kunne legges til grunn.

Siden det ikke er gjennomført en KS1 er det behov for å gjøre en egen studie av problemstillingene som ligger i det å optimalisere prosjektet fra KS1-stadiet til KS2.

Det må også gjøres et større arbeide enn normalt med å sjekke av de grunnleggende forutsetningene for KS2, herunder usikkerheter knyttet til omfang, blant annet antallet brukerdepartementer og deres behov.

Da tilleggsoppdraget danner grunnlag for og gir føringer for KS2, er tilleggsoppdraget besvart først i rapporten.

1.3 Prosess

Det har vært en lengre prosess fra oppdraget startet høsten 2013 til ferdigstilling av kvalitetssikringsrapporten. Underveis har det tilkommet relativt mye ny informasjon gjennom møter, arbeidsmøter, revidering av styringsdokumentasjon og tilleggsdokumentasjonen. EKS har avholdt flere møter med DSS samt gjennomført samtaler/møter med viktige interessenter.

I Vedlegg 1 finnes en liste over møter EKS har avholdt med sentrale interessenter.

Metier har rollen som kvalitetssikrer og har dermed ikke gjennomført utredninger som grunnlag for kvalitetssikring. Utarbeidelse av styringsdokumentasjon og tilhørende utredninger er gjennomført av DSS som utførende organisasjon. For tilleggsoppdraget og i tråd med mandatet, har EKS i tillegg til styringsdokumentasjonen samlet inn faktaopplysninger fra departementer både på og utenfor fellesløsningen som utgangspunkt for EKS sine egne selvstendige vurderinger.

2 Tilleggsoppdrag

2.1 Innledning

Grunnlagsdokumentasjon

Mottatt skriftlig dokumentasjon er opplistet i Vedlegg 2.

Det har vært avholdt en rekke møter med DSS som også har utarbeidet relativt mye tilleggsdokumentasjon. Her har styringsdokumentasjon blitt drøftet og belyst samtidig som relevante problemstillinger har blitt drøftet.

EKS har gjennomført møter og informasjonsinnhenting fra de fem utenfor fellesløsning. Viktig her har vært kartlegging av status, behov, krav og utfordringer knyttet til en eventuell overgang til en felles løsning.

EKS har også hatt samtaler med seks departement som i dag er på felles IKT-løsning. Samtalene ga en del ny informasjon og har dessuten vært et ledd i kvalitetssikring av styringsdokumentasjon og de funnene som ble gjort under samtaler med de fem utenfor dagens fellesløsning.

Samtalene med departementene har vært både med IKT-miljøene, administrasjonsavdelingene og ledelsen i noen utvalgte fagavdelinger.

Den 23. januar 2014 ble det avholdt en workshop for å drøfte ulike problemstillinger knyttet til prosjektet. Workshopen, som ble arrangert av DSS men ledet av en ekstern fasilitator, hadde deltakere med fra KMD, SMK, DSS, FD, UD, JD og EKS. Det fremkom opplysninger under workshopen som bekreftet deler av den informasjon og de inntrykk som EKS fikk fra møterundene.

Til sammen gir informasjon fra nevnte møter, workshop og mottatt skriftlig styringsinformasjon nødvendig grunnlagsinformasjon for EKS til å besvare mandatet for tilleggsoppdraget.

Tolking av mandat for tilleggsoppdraget

Mandatet ber EKS gjøre en egen studie av problemstillingene som ligger i det å optimalisere prosjektet fra KS1-stadiet til KS2 samt sjekke om de grunnleggende forutsetningene for KS2 er tilstede.

EKS mener det er viktig å vurdere forankring, gjennomførbarhet og realisme i prosjektet.

En sentral problemstilling er her usikkerheten knyttet til om de fem virksomhetene utenfor felles IKT-løsning, vil bli en del av prosjektets omfang eller ikke.

Videre er det viktig å vurdere løsningens egnethet og fremtidige brukertjenester. Sentralt for den enkelte bruker er bl.a. applikasjoner med tilhørende funksjonalitet, brukervennlighet, tjenesteleverandørens servicenivå og løsningens fleksibilitet for å gjennomføre løpende oppgradering/modernisering.

Viktig er også samfunnsøkonomiske betraktninger for tiltaket.

Struktur og innhold i tilleggsoppgaven

I kapitlene 2.2 til 2.4 er det gitt en beskrivelse av dagens situasjon og hvordan departementene vurderer nåværende og fremtidige IKT bruk:

- Kapittel 2.2 gir en kort oppstilling over dagens IKT-løsninger som er i bruk og departementenes brukerprofil
- Kapittel 2.3 gir beskrivelse av status, planer, behov/krav og vurderinger gitt av de fem utenfor dagens fellesløsning
- Kapittel 2.4 gir beskrivelse av status, planer, behov/krav og vurderinger gitt av departementer på fellesløsningen. Beskrivelsen baserer seg på samtaler og informasjon fra seks av de elleve departementene som er på dagens fellesløsning.

I kapitlene 2.5 - 2.8 gir EKS sine selvstendige vurderinger og omhandler:

- Kapittel 2.5: Konkretisering, forankring og omfang av prosjektet
- Kapittel 2.6: Gjennomførbarhet og realisme
- Kapittel 2.7: Fremtidig løsning med brukertjenester
- Kapittel 2.8: Samfunnsøkonomiske betraktninger

Avslutningsvis i kapittel 2.9 er det gitt en oppsummering med anbefalinger.

EKS har i rapporten ikke konkretisert hva det enkelte departement eller Statsministerens kontor har gitt av informasjon og synspunkter. Informasjonen er søkt sammenfattet som felles for de fem utenfor fellesløsningen eller for de elleve som i dag bruker fellesløsningen. Noen steder er det angitt at informasjonen f.eks. kun gjelder en eller to virksomheter av de fem utenfor fellesløsningen. I enkelte tilfeller der det har falt naturlig, er virksomhet angitt ved navn.

2.2 Dagens IKT-løsninger og brukerprofiler

EKS har registrert at følgende løsninger er i bruk (relevante løsninger i forhold til prosjektet) per 1. april 2014:

Departement	DSS DepNet/U	DSS DepNet/B	FIN-U	FD-U	FD-B	JD-U	UD-U
Statsministerens kontor				X	X		
Finansdepartementet	X	t	X		T		
Forsvarsdepartementet		t		X	X		
Justis- og beredskapsdepartementet		t			X	X	
Utenriksdepartementet		t			X		X
Arbeids- og sosialdepartementet	X				T		
Barne-, likestillings- og inkluderingsdep	X				T		
Helse- og omsorgsdepartementet	X				T		
Klima- og miljødepartementet	X				T		
Kommunal- og moderniseringsdep.	X				T		
Kulturdepartementet	X				T		
Kunnskapsdepartementet	X				T		
Landbruks- og matdepartementet	X				T		
Nærings- og fiskeridepartementet	X				T		
Olje- og energidepartementet	X				T		
Samferdselsdepartementet	X				T		
Departementenes servicesenter	X	X					

Tabell 1 Relevante IKT-løsning som er i bruk per 1. april 2014

X: Er i bruk

T: Vil få tilgang, tas i bruk i løpet av 2014

t: Registrert et mindre antall klienter, ukjent bruk (trolig kun til budsjettbehandling)

UD er i ferd med å fase ut sin begrenset løsning slik at UD-B er ikke med i oppstillingen.

FIN har egen ugradert løsning, men benytter DepNet/U til e-post og ekstern kommunikasjon.

Figuren viser at det er flere ugraderte løsninger som er i bruk. På begrenset er det i prinsippet bare FD sin løsning som brukes. DSS sin begrenset løsning (DSS DepNet/B) har bare registrerte brukere fra de de fem utenfor fellesløsningen, men disse er så langt EKS har registrert, ikke aktive brukere.

FD sin begrenset løsning er sikkerhetsgodkjent av Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM).

Nedenstående tabell viser dokumentproduksjon i noen utvalgte departement og hvor mange dokumenter som er klassifisert som begrenset:

Antall dokumenter¹, totalt og gradert BEGRENSET. 2010

<u>Departement</u>	<u>Totalt</u>	<u>Gradert BEGRENSET</u>
AD	24356	43
BLD	22188	16
MD	20020	40
LMD	28675	54
SD	23243	29
FIN	28841	31
FKD	15897	35
OED	15199	49
FAD	22697	49
KUD	24632	29
FD	11000	1062
UD ²	80322	1507

¹ Totalen omfatter inngående brev, utgående brev samt registrerte notater. Tallene er ikke helt nøyaktige siden et mindre antall ugraderte journalposter kan ha vedlegg som er gradert BEGRENSET. Videre kan det være dokumenter gradert BEGRENSET knyttet til personkontroll (klareringer mv). I tillegg vil det være noe ulike registreringsformer slik at enkelte av totaltallene har elementer av anslag.

² I tillegg håndterer utestasjonene (NATO-delegasjonen osv) betydelige mengder informasjon gradert BEGRENSET eller tilsvarende.

Kilde for tabellen er FAD sin utredning Ny IKT-løsning for departementene, datert desember 2011.

Selv om tabellen ikke inkluderer alle departementene og tallene trolig er beheftet med usikkerhet, viser den en stor forskjell i brukerprofil. UD har den klart største produksjon av dokumenter samtidig som UD og FD skiller seg desidert ut med mengde dokumenter klassifisert som begrenset. JD som ikke er med i oversikten, har trolig også mer begrenset informasjon enn de øvrige departementene.

Blant departementene er UD klart størst da ca. 2430 er samlet i utenriksstjenesten hvorav 840 er ansatt i selve departementet. Deretter kommer Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet med henholdsvis litt over og under 400 ansatte. De øvrige departementene ligger i størrelsesorden mellom 150 og 300 ansatte. Dette viser at antall IKT-brukere varierer sterkt fra departement til departement.

På bakgrunn av faktaopplysninger kan det fastslås:

- Flere ugraderte løsninger er i bruk
- Kun FD-B er i aktivt bruk som begrenset løsning
- Stor variasjon i antall dokumenter som er klassifisert som begrenset mellom departementer. UD, FD og trolig JD skiller seg ut.
- Departementene er av svært ulik størrelse

Departementene er egne autonome virksomheter som tar selvstendige beslutninger på hvordan de vil løse sine oppgaver, deriblant forvaltning, drift og vedlikehold av IKT-løsninger. Departementenes autonomi er å betrakte som en ekstern forutsetning for

prosjektet og er i styringsdokumentasjonen identifisert som en rød risiko. Kun en beslutning i regjeringen eller i Stortinget vil kunne endre denne forutsetningen.

2.3 Kartlegging av de fem utenfor fellesløsning

I dag er følgende fem virksomheter utenfor fellesløsningen som driftes og forvaltes av DSS:

- Finansdepartementet
- Forsvarsdepartementet
- Justis- og beredskapsdepartementet
- Statsministerens kontor
- Utenriksdepartementet

Som listen viser er dette fem virksomheter som er meget sentrale i departementsfelleskapet.

EKS har i dette kapitlet søkt å gjøre en objektiv kartlegging av de fem virksomhetene utenfor fellesløsningen sammenfattet på grunnlag av intervjuer og annen informasjon gitt fra de fem.

Status

I tabellen nedenfor er gjort et sammendrag av dagens IKT-løsning for hver av de fem virksomhetene:

Virksomhet	IKT-løsning	Forvaltning, drift og vedlikehold	Antall ansatte* og klienter på begrenset
Finansdepartementet	Egen løsning for ugradert; både servere, applikasjoner, internt nettverk og internett tilgang. Kommunikasjon til andre departement gjennom DepNet/U. Har 3 klienter registrert på DepNet/B. Får tilgang til FD-B.	Gjør det for FIN-U. DSS drifter DepNet/U og DepNet/B. FD drifter FD-B.	Totalt: 321 Gradert: 3 brukere registrert på DepNet/B
Forsvarsdepartementet	Egen ugradert og gradert løsning; både servere, applikasjoner, nettverk. FD-B har egen kabling. Kommunikasjon til andre departement gjennom DepNet/U.	Gjør det selv.	Totalt: 380 Gradert: 380
Justis- og beredskapsdepartementet	Egen ugradert løsning; både servere, applikasjoner, nettverk. Er nå tilkoblet FD- B. Kommunikasjon til andre departement gjennom DepNet/U.	Gjør det for JD-U. FD drifter FD-B.	Totalt: 391 Gradert: 75
Statsministerens kontor	Egen ugradert løsning; både servere, applikasjoner, internt nettverk. Koblet seg til FD-B. Kommunikasjon til andre departement gjennom DepNet/U.	Gjør det selv, samarbeid med FD, benytter en kopi av FD sin løsning.	Totalt: 90 Gradert: 50
Utenriks-	Egen ugradert og gradert løsning; både servere, applikasjoner, nettverk.	Gjør det for UD-U.	854 i selve dep.

Virksomhet	IKT-løsning	Forvaltning, drift og vedlikehold	Antall ansatte* og klienter på begrenset
departementet	Kommunikasjon til andre dep. gjennom DepNet/U. Kobler seg nå på FD-B og faser ut UD-B.	FD drifter FD-B.	Utenrikstjenesten totalt 2.430 personer. Gradert: Ca. 1.000

Tabell 2 IKT-løsning for de fem utenfor dagens fellesløsning

*Antall ansatte inkluderer også politisk ansatte

De fem utenfor fellesløsningen har valgt å fortsette med egne løsninger primært fordi fellesløsningen vurderes som lite egnet og DSS sine brukertjenester er for dårlige.

De fem utenfor fellesløsningen er krevende IKT-brukere og trolig de mest krevende av departementsfellesskapets 16 virksomheter (15 departement og SMK). Det er et relativt stort behov for behandling av sensitiv informasjon.

Jevnt over er de fem utenfor dagens fellesløsning fornøyde med sine ugraderte IKT-løsninger som vurderes å være relativt moderne (nyere versjoner av Microsoft Office, samhandlingsløsninger etc.). Alle kommer i løpet av første halvår 2014 til å ta i bruk FD-B (FD sitt begrenset nett). FD, SMK, JD og UD mener da at de har en tilfredsstillende løsning for både ugradert og gradert opp til begrenset.

Generelt gir de fem uttrykk for å ha små effektive IKT-avdelinger med god kompetanse. F.eks. har UD alene ansvar for drift og forvaltning av ca. like mange brukere som DSS. UD har imidlertid brukere spredt rundt om på hele kloden med ulik arbeidstid, komplisert kommunikasjonsnettverk, strenge krav til sikkerhet der ca. 1000 brukere er på begrenset og med stor forflytning av ansatte. Samtidig har UD kun ca. halvparten så mange IKT-ansatte som DSS. På utenriksstasjonene er det også en høy andel lokalt ansatte som ikke er norske statsborgere.

Flere har knyttet opp underliggende etater/virksomheter, noe som er viktig da de har en utstrakt kommunikasjon med disse.

FD har oppdatert sin begrenset løsning slik at den nå i april 2014 fremstår som en relativt moderne løsning med ønsket funksjonalitet som saksbehandling, bruk av valgfri versjon av MS Office (2007, 2010 eller 2013) etc. Det er mekanismer for overføring av data mellom begrenset og ugradert løsning som blir dokumentert og sporbart gjennom en logg som viser hvilke aktiviteter som er utført.

Det ble besluttet av regjeringen at alle departementer skal få tilgang til og benytte FD sin begrenset løsning for å ivareta vitale behov for sikker kommunikasjon mellom departementene. I første omgang var intensjonen å dekke enkel kommunikasjon i påvente av en mer helhetlig løsning. Løsningen som nå rulles ut til departementene, har bl.a. ikke den samme funksjonaliteten som FD sin egen løsning for utveksling av data mellom begrenset og ugradert løsning.

Planer og strategier innenfor IKT

De fem uttaler at de ikke kan sitte og vente på en eventuell ny fellesløsning hos DSS som de hverken kjenner innhold eller kvalitet på. Ingen av de fem ønsker å binde seg for en eventuell overgang til en fellesløsning.

De er skeptiske til fremlagte prosjektplan. Det uttrykkes synspunkter om mer fokus på tjenester, komponenter. Det uttrykkes også skepsis til DSS sin organisering, kompetanse og servicenivå. Dessuten uttrykkes usikkerhet til hva løsningen egentlig består av og til en fremtidig godkjenning. Det burde vært gjennomført en identifisering og evaluering av relevante scenarier i forhold til blant annet brukervennlighet og sikkerhetsgodkjenning fra NSM.

Overordnede behov og krav. Spesielle forhold.

De fem utenfor dagens fellesløsning har høye krav til sikkerhet, stabilitet, tilgjengelighet og kvalitet. Særlige høye krav er knyttet til kriser og spesielle hendelser.

De fem har svært samfunnskritiske funksjoner slik at nedetid av IKT-systemene må unngås.

Samlet har de fem i dag ansvar for mange små og store IKT systemer med forskjellige graderingsnivå. For flere systemer er det krav om tilnærmet 100 % oppetid og drift 24/7 hele året.

De fem har krav om løpende oppgradering og forbedring av IKT-løsning.

FD og JD har bl.a. svært mye kommunikasjon med underliggende etater, og forholdsvis liten kommunikasjon med departementsfellesskapet. Det er derfor viktig med en sikker og tilgjengelig kommunikasjon med underliggende etaters systemer. F.eks. er det i dag på FD sin ugraderte løsning flere brukere fra underliggende etater enn fra departementet selv.

De uttrykker et enstemmig krav om først å se DSS sin eventuelle nye fellesløsning realisert og stabil i operativ drift. Deretter vil de ha nødvendig tid til å teste og pilotere ny løsning før de tar en avgjørelse om de ønsker å fortsette med egne løsninger eller gå over på ny fellesløsning.

Ved en eventuell fremtidig overgang til en fellesløsning driftet og forvaltet av DSS, må DSS som tjenesteleverandør innfri SLAene til de fem.

Det er et overordnet krav om å gå til en løsning som ikke koster mer og er minst like bra (funksjonalitet, brukervennlighet, stabilitet, responstid, sikkerhet etc.) som de løsningene de fem har i dag.

Av spesiell forhold kan nevnes:

- Tett integrering mellom Forsvarsdepartementet og Forsvarets øverste ledelse. På begrenset nivå er FD sin løsning tett integrert med Forsvarets IKT system.
- Særskilte behov knyttet til Situasjonssenter (FD og JD) og Krisestøtteenheten (KSE i JD)
- Behandler mye gradert informasjon
- UD alene har ca. 3000 brukere hvorav 1700 er stasjonert utenlands i ulike tidssoner og sikkerhetsutfordringer med en høy andel lokalt ansatte som ikke er norske statsborgere

- Full beredskap ved gitte hendelser som ulykker, terror, gisselsaker, politiske tilspissede situasjoner etc.

De fem nevner bl.a. følgende tjenester som viktige utenom MS Office og sak/arkiv:

- Internett (eksternt)
- Telefoni (mobil og fast)
- E-post
- Videokonferanseløsning
- Media-TV
- Gradert nettverkskommunikasjon

Utfordringer, fordeler og suksessfaktorer ved overgang til ny felles IKT-løsning

Bytte av IKT-løsning er i seg selv en omfattende prosess med høy risiko og stor belastning for organisasjonen. De fem utenfor fellesløsningen ønsker ikke «bytte bare for å bytte» da de i utgangspunktet allerede har en tilfredsstillende løsning for både ugradert og begrenset informasjon.

Målet med en eventuell overgang til en ny fellesløsning må være å gå over på en bedre løsning som er mer kostnadseffektivitet enn hva de har i dag.

Utfordringer

De fem påpeker en rekke utfordringer til DSS sitt prosjekt, til selve løsningen og fremtidig servicenivå.

Det nevnes bl.a.:

- Liten tiltro til DSS som prosjektgjennomfører
- DSS mangler trolig både kompetanse og styrke
- Brukerne/departementene som kjenner behovene, får ikke anledning til å påvirke styring og utvikling av løsningen i nødvendig grad. DSS tar i for stor grad beslutninger på egen hånd.
- Liten eller ingen tiltro til DSS som tjenesteleverandør, sannsynlig at servicenivå blir dårligere enn hva de har i dag
- Fare for å bli sittende med en løsning med svakere responstid og stabilitet enn de har i dag
- Det blir trolig en mer kostbar løsning
- DSS har ikke tilstrekkelig kompetanse på de fem sin virksomhet og organisasjon
- DSS har ikke tilstrekkelig kompetanse på de fem sine IKT-systemer, krav til sikkerhet, nettverk og spesielle forhold (som f.eks. UD og JD).
- Fare for at rigide regler for begrenset vil påvirke brukervennligheten i DSS sin U-løsning da det planlegges «en løsning» med single-sign-on
- Redusert mobilitet
- Det kan ta lang tid før en ny fellesløsning er stabil

- Innføring, testing og klargjøring av fagapplikasjoner vil ta lang tid, det må påregne fra ½ til 1 år
- Det er usikkerhet om single-sign-on og «en løsning» vil bli godkjent av NSM
- For personer kategorisert som «ikke klarert» (IK), vil det kunne bli utfordringer med tilgangsstyring
- Kan bli vanskelig å få til samhandling med underliggende etater og virksomheter

Fordeler

Blant de fem nevnes få fordeler, men følgende er registrert:

- Det nevnes at en fellesløsning burde i prinsippet være riktig å etablere under forutsetning at den er like god eller bedre enn løsningene de har i dag, koster mindre for brukerne og at DSS som tjenesteleverandør leverer i henhold til krav.
- En fellesløsning burde i utgangspunktet legge til rette for synergier gjennom ensartede systemer og tjenester departementene imellom. Videre bør en fellesløsning gi bedre kommunikasjon internt i departementsfellesskapet.
- Hvis man lykkes, kan det medføre stordriftsfordeler.

Suksessfaktorer

For anskaffelse og implementering av en ny felles IKT-løsning for alle departementene i DSS regi nevnes bl.a. følgende suksessfaktorer:

- DSS må i praksis levere tjenester på et høyere servicenivå enn i dag (kompetanse, support, åpningstider, responstid, beredskap etc.), dvs. innfri SLAene til de fem.
- Styring og utvikling av en ny fellesløsning må fange opp og ta hensyn til brukerne/departementenes behov
- Tjenesteorientering. Ny fellesløsning må kunne videreutvikles løpende gjennom mindre aktiviteter og fornying av komponenter/tjenester
- Prosjektplanen må være realistisk og gi de fem nødvendig tid til testing og pilotering av løsningen
- Ny fellesløsning må være minst like god som løsningen de fem har i dag og ikke medføre merkostnader
- De fem må få nødvendig trygghet og tillit til prosjektet og DSS

Oppsummering

Nedenfor er noen av de viktigste momentene fra de fem utenfor fellesløsningen som beskriver deres status, behov og krav:

- Ingen av de fem ønsker å binde seg for en eventuell overgang til en fellesløsning
- Har særlige høye krav til løsning og tjenester knyttet til kriser og spesielle hendelser
- Har svært samfunnskritiske funksjoner slik at nedetid av IKT-systemer må unngås
- Har ansvar for mange små og store IKT-systemer (fagsystem) med forskjellige graderingsnivå
- For flere systemer er det krav til tilnærmet 100 % oppetid og drift 24/7 hele året
- IKT-løsning må kunne løpene oppgraderes og forbedres

- FD og JD har mye kommunikasjon med underliggende etater
- De fem er i hovedsak fornøyd med dagens løsninger og servicenivå på IKT-tjenestene
- Utgjør de tyngste brukerne i departementsfellesskapet med høye krav til sikkerhet, stabilitet, tilgjengelighet og kvalitet
- Har liten tiltro til DSS som tjenesteleverandør og prosjektgjennomfører
- DSS kjenner ikke godt nok deres virksomhet, IKT-løsning, fagsystem og spesielle behov/krav
- Prosjektplanen burde hatt mer fokus på tjenester, komponenter og DSS sin organisering, kompetanse og servicenivå

2.4 Kartlegging av departementene på dagens fellesløsning

Av de elleve departementene som i dag benytter fellesløsningen har EKS vært i kontakt med og hatt samtaler med følgende seks departementer:

- Landbruks- og matdepartementet
- Olje- og energidepartementet
- Helse- og omsorgsdepartementet
- Kulturdepartementet
- Arbeids- og sosialdepartementet
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet

EKS har i dette kapittelet søkt å gjøre en objektiv kartlegging for de departementene som i dag benytter fellesløsningen basert på samtaler med de seks departementene nevnt ovenfor, mottatt styringsdokumentasjon og annen relevant informasjon.

Status

Alle benytter DSS sin ugraderte løsning DepNet/U. Flere av departementene har ingen egne fagapplikasjoner, mens andre har noen få.

Det er ikke registrert noen brukere på DSS sin begrenset løsning DepNet/B. Eventuell begrenset informasjon/dokumentasjon sendes med lukket faks eller leveres fysisk på papir med bud.

De elleve departementene har fått eller får nå tilgang til FD sin begrenset løsning FD-B (forenklet versjon).

Egne IKT-ansatte utfører oppgaver knyttet til mobiltelefoner, enklere oppgaver i forhold til skrivere, PCer og noe direkte brukerbistand. Dessuten er bestiller- og generell IKT-kompetanse fremhevet som viktig.

De behandler relativt lite med gradert informasjon.

Planer og strategier innenfor IKT

EKS har ikke registrert egne planer som går utover eller på tvers av de planer som eksisterer for fellesløsningen.

Flere har mål om effektivisering, mer samhandling, økt mobilitet etc.

Det ble laget en IKT-strategi i 2010 for de tretten departementene som på den tiden var på fellesløsningen (IKT-strategi for departementene som har felles IKT-drift 2010-2014). Strategien er imidlertid i liten grad blitt brukt aktivt av DSS.

Flere er skeptiske til fremlagte prosjektplan fra DSS som virker for teknisk fokusert og med en svært omfattende løsning.

Overordnede behov og krav. Spesielle forhold.

De elleve departementene er relativt like og det er ikke identifisert spesielle behov og krav hos enkeltdepartement.

Nedenfor er en oppsummerende liste over identifiserte behov/krav (tekst med strek under) og med påfølgende kommentar om hvordan disse er oppfylt:

- Stabil IKT-løsning: Dagens løsning er ustabil, noe som går utover brukerne. F.eks. er e-post ofte nede. Spesiell høy ustabilitet oppstår når endringer er gjort i løsningen.
- Gode responstider for brukerne: Dagens løsning er for treg. Det er for lange responstider.
- Løpende oppgradering av løsning: Dette gjøres i altfor liten grad med DepNet/U løsning som fremstår som lite moderne (f.eks. er flere misfornøyd med at det benyttes MS Office 2007 da denne nå finnes både i 2010 og 2013 versjoner).
- Høy mobilitet og tilgjengelighet: Det er begrenset mobilitet og tilgjengelighet. Kan være problematisk å koble seg opp utenfra. Løsningen burde støttet både Windows, Android og iOS.
- Gode muligheter for samhandling: Dagens løsning legger i liten grad til rette for samhandling. Noen har fått samhandlingsløsninger innenfor eget departement. Det er ikke lagt til rette for samhandling med underliggende etater/virksomheter.
- Bruk av Lync eller tilsvarende(direktemeldinger, videosamtaler og nettmøter): Er kun delvis tatt i bruk. Lync kan ikke brukes ut av departementsfellesskapet.
- Tilfredsstillende servicenivå: Generelt leverer DSS for dårlige tjenester i dag. Førstelinjesupporten er imidlertid blitt bedre, men løses ikke oppgaven med en gang tar det lang tid og sakene må ofte pusses. I mange tilfeller er det manglende kompetanse for å løse oppgavene. Generelt meldes det om svært varierende kompetanse i DSS.
- Enkel og rask tilgang til rett kompetanse hos DSS: For brukerne fremstår DSS i dag som fragmentert, noe som innebærer at samhandling på tvers fungerer dårlig. Bruker har derfor problemer med å få tilgang til rett person med riktig kompetanse for å løse oppgaven, spesielt når det kreves kompetanse på tvers av seksjoner/avdelinger i DSS.
- Forståelse for departementenes behov og krav: Flere mener at DSS i for liten grad forstår departementenes behov/krav.
- Aktiv brukerinvolvering: I dag blir ikke brukernes behov og synspunkter behandlet og ivarettatt tilfredsstillende. Etablert forum for IKT er imidlertid nevnt som positivt.
- Support utover perioden kl. 08:00 – 16:00: DSS har i dag vakt fra kl. 07:00, men ofte skjer det ikke noe før etter kl. 08:00. Kl. 16:00 stenges support til brukerne.

Som det fremgår over er flere av kravene ikke tilfredsstillt i dagens løsning og med dagens organisering av drift og support i DSS.

Noen av departementene mener imidlertid at DSS har blitt bedre på en del basisoppgaver som førstelinjesupport, og at de her gjør en tilfredsstillende jobb.

På grunn av manglende mobilitet og samhandling tar enkelte ansatte i bruk «egne» løsninger, noe som blir vurdert som uheldig.

Primærbehovet for de elleve er å få opp en stabil, forbedret og tilstrekkelig sikker ugradert løsning så raskt som mulig.

Utfordringer, fordeler og suksessfaktorer ved overgang til ny felles IKT-løsning

Identifiserte momenter er nedenfor søkt sortert ut innenfor utfordringer, fordeler og suksessfaktorer:

Utfordringer

- Liten eller begrenset tillit til DSS som tjenesteleverandør og prosjektgjennomfører
- Usikkert om DSS er i stand til å drifte, supportere og løpende oppgradere en eventuell ny løsning. Dermed fare for at en eventuell ny løsning ganske snart blir umoderne.
- Migrere fagapplikasjoner er mer krevende enn antatt (gjelder for de som har egne fagapplikasjoner)
- Noen mener at innføringstiden synes for kort
- Det er fare for at drift og vedlikehold av eksisterende løsning blir skadelidende i prosjektperioden

Fordeler

- Bedre samhandlingsmuligheter
- Felles løsning for alle er en bra tanke, samle kreftene for en løsning
- Kan få en bedre løsning med hensyn på sikkerhet og brukervennlighet (hvis prosjektets lykkes)

Suksessfaktorer

- Alle departementene kommer med på en eventuell ny løsning
- Hvis de fem utenfor kommer inn på en ny fellesløsning, må DSS også innfri deres krav som er høyere enn for elleve på dagens fellesløsning
- Det må være tilstrekkelig IKT-kompetanse ute i mottaksprosjektene
- Tiltaket består ikke bare av å ta fram en ny teknisk løsning, men også forhold som finansiering, styring, brukerpåvirkning, fleksibilitet i forhold mobilitet, oppgraderinger etc.
- Driftskostnadene reduseres (flere mener dagens tjenester er for dyre)
- Stabil og brukervennlig løsning som oppgraderes løpende
- Drift og support utover ordinær arbeidstid
- Kulturen og gjennomføringsevnen i DSS må bedres
- DSS blir en kompetent og god tjenesteleverandør

- Tilstrekkelig pilotering av ny løsning. F.eks. bør også minst et departement pilotere etter DSS.

Oppsummering

Nedenfor er noen av de viktigste momentene fra de elleve som i dag benytter fellesløsningen til DSS:

- Dagens DepNet/U oppfattes som umoderne med for lange responstider og for høy ustabilitet
- I hovedtrekk er dagens brukere av fellesløsningen ikke fornøyd med tjenestene levert av DSS
- Noen mener imidlertid at DSS har blitt bedre på en del basisoppgaver som førstelinjesupport og leverer disse tjenester tilfredsstillende
- Mangler muligheter for samhandling både med andre departement og underliggende etater/virksomheter
- Mangler løsninger/funksjonalitet innenfor mobilitet, tilgjengelighet, videosamtaler og nettmøter
- Enkelte er skeptiske til fremlagte prosjektplan som virker for teknisk fokusert og med en svært omfattende løsning
- DSS mangler innsikt og kompetanse om departementenes virksomhet, behov og krav
- For liten brukerinvolvering og påvirkning
- Begrenset tillit til DSS som tjenesteleverandør og prosjektgjennomfører

De elleve departementene som i dag bruker fellesløsningen, er relativt ensartede og har forholdsvis like krav. Primærbehovet er å få opp en stabil, forbedret og tilstrekkelig sikker ugradert løsning så raskt som mulig.

I forhold til de fem utenfor fellesløsningen har departementene på fellesløsningen færre egne fagapplikasjoner, behandler mindre gradert informasjon og har noe lavere krav til beredskap, support etc.

2.5 Konkretisering, forankring og omfang av prosjektet - EKS sin vurdering

For at et prosjekt skal være modent for KS2 må det være tilstrekkelig konkretisert og forankret blant viktige interessenter samtidig som selve omfanget er godt definert og avgrenset. EKS har vurdert dette nedenfor:

Konkretisering av prosjektet

I notat nr. 1 til oppdragsgiverne meldte EKS bl.a. om:

- Sentralt styringsdokument er på et relativt generelt og overordnet nivå
- Prosjektet har gjennom forutsetninger definert ut deler av tiltakets omfang og enkelte sentrale problemstillinger

- Tiltaket er større og mer komplekst enn det som fremkommer i Sentralt styringsdokument.

Opprinnelig styringsdokumentasjon hadde på flere områder mangler eller kun overordnede beskrivelser.

I prosessen etter notat nr. 1 er deler av de mangler som ble påpekt i notat nr. 1 besvart ut gjennom revidering av styringsdokumentasjon eller ved utarbeidelse av tilleggsdokumentasjon. Imidlertid er det fortsatt viktige områder der EKS mener styringsdokumentasjonen burde vært av bedre kvalitet for å kunne konkretisere prosjektets innhold og leveranser på et tilfredsstillende KS2-nivå, f.eks.:

- Rammer og forutsetninger – mål og viktige forutsetninger
- Prosjektstyringsbasis – produktnedbrytningsstruktur, leveranseplan, kostnadskalkyle, forutsetninger
- Gjennomføringsstrategi – innføring/utrulling og migrering/sameksistens
- Organisering og styring – brukerinvolvering og brukertjenester
- Gevinstplan – eksisterer ikke

Forankring

De fem utenfor fellesløsning

De fem som i dag er utenfor dagens fellesløsning, har i svært liten grad vært involvert i prosessen med utarbeidelse av styringsdokumentasjonen. Tre av de fem var imidlertid med i kravstillergruppen som leverte sin rapport i juni 2012.

De fem utenfor fellesløsningen har synspunkter på prosjektplanen og selve løsningen. Dette er informasjon som burde vært kommet frem under utarbeidelsen av styringsdokumentasjonen og blitt behandlet på en objektiv og sporbar måte.

De fem sine behov, mål og krav er ikke kartlagt tilstrekkelig og dermed heller ikke tatt godt nok hensyn til i utarbeidelsen av styringsdokumentasjonen.

I Sentralt styringsdokument kapittel 5.10 Gevinstrealisering angis at departementene vil være ansvarlig for gevinstrealisering i brukerdimensjonen, mens DSS vil ha særlig fokus på gevinstrealisering i drifts- og forvaltningsdimensjonen. Videre at arbeidet med å utarbeide gevinstrealiseringsplaner bør påbegynnes tidlig i prosjektperioden. Det er følgelig ikke utarbeidet noen gevinstplan for tiltaket med f.eks. angivelse samlet målbar gevinst, oppsplitting i delgevinster, hvem som er ansvarlig for å realisere den enkelte gevinst og når dette skal være gjennomført. Gevinstplan med god forankring til de som vil være ansvarlig for realisering, er et viktig beslutningsgrunnlag, noe som mangler for prosjektet.

De fem har valgt å fortsette med egne IKT-løsninger, bl.a. fordi fellesløsningen med DSS sine tjenester og servicenivå blir vurdert for dårlig. De fem ser det som lite sannsynlig at dette vil endre seg framover og vil dermed ikke forplikte seg til å ta i bruk en eventuell ny fellesløsning.

EKS mener at det i realiteten er liten eller ingen forankring av prosjektet hos de fem utenfor dagens fellesløsning.

Departement på fellesløsningen

Det er også registrert svak involvering av de elleve departement som er på fellesløsningen, men for disse elleve har trolig DSS større kjennskap til den enkeltes IKT-bruk og -behov. Imidlertid har EKS registrert at flere departement på fellesløsningen synes DSS i for liten grad kjenner deres virksomhet og behov.

På grunnlag av gjennomførte samtaler har EKS grunn til å tro at departementene på dagens fellesløsning har planer om å bli med over på en eventuell ny fellesløsning, hvis den blir realisert på en tilfredsstillende måte.

Blant de elleve departementene på fellesløsning er det trolig en svak men tilstrekkelig forankring av prosjektet.

Prosjektets omfang

De elleve departementene på dagens fellesløsning kan forventes å ta i bruk en ny fellesløsning.

De fem utenfor dagens fellesløsning uttrykker klart at de ikke vil binde seg opp til å benytte en eventuell ny fellesløsning. De vil ha tilstrekkelig tid til test og pilotering av løsningen etter at den er stabil i operativ drift før de tar en eventuell beslutning om overgang til fellesløsning i regi av DSS.

De fem utenfor fellesløsningen har på sine løsninger flere brukere enn hva de elleve departementene på fellesløsningen representerer. Hvis de fem ikke blir brukere av ny fellesløsning, vil dette direkte påvirke prosjektets omfang, varighet, kostnad etc.

De fem har også høyere krav både til løsning og tjenester, noe som vil kunne påvirke løsningens utforming og kostnad samt fremtvinge høyere servicenivå med tilhørende kostnad på DSS sine tjenester.

På bakgrunn av ovennevnte kan EKS registrere at prosjektets omfang ikke er avklart og det i en størrelse som ligger klart utenfor det som kan anbefales for en KS2.

Oppsummering

EKS vurderer at:

- Prosjektets innhold og leveranser burde vært bedre konkretisert i styringsdokumentasjonen
- I realiteten er det liten eller ingen forankring av prosjektet hos de fem utenfor dagens fellesløsning
- Blant de elleve departementene på fellesløsning er det trolig en svak men tilstrekkelig forankring av prosjektet
- Omfang ikke er avklart og det i en størrelsesorden som ligger klart utenfor det som kan anbefales for en KS2. Omfangsendringer i form av færre departement og brukere, vil få konsekvenser på bl.a. løsning, varighet, tjenester og kostnad.

2.6 Gjennomførbarhet og realisme - EKS sin vurdering

For å vurdere gjennomførbarhet og realisme har EKS sett på områdene løsning og behov, brukerperspektiv, sikkerhetsgodkjenning og DSS.

Løsning og behov

Det er blant departementene bred enighet om at dagens fellesløsning må forbedres. EKS er enig i denne vurderingen.

Prosjektets omfang oppfattes av mange som stort og løsningen slik den er beskrevet som kompleks. EKS deler denne vurderingen.

Prosjektet er dessuten i stor grad teknisk orientert med fokus på å utvikle og implementere en fremtidig IKT-løsning. Viktige sider som brukerinvolvering, definisjon av behov, innføring, migrering/sameksistens av fagapplikasjoner, kvalitet på de tjenester som ytes brukerne etc. får derimot ikke samme oppmerksomhet.

Samtidig fremstår prosjektets leveranse i for stor grad som «Løsningen». Prosjektet burde etter EKS sin vurdering i større grad vært innrettet og fokusert på å fremskaffe tjenester og et servicenivå for å dekke de reelle behov til brukerne.

Brukerperspektiv

Departementene er av svært ulik størrelse, kompleksitet og utfører forskjellig type oppgaver slik at behov og krav til IKT-tjenester er forskjellig. Dette kompliserer konseptet om at alle skal benytte samme løsning.

Prosjektet har vært fokusert på å tilfredsstille brukernes behov og krav slik DSS kjenner dem og da med utgangspunkt i de elleve som i dag er på fellesløsningen. Det er derfor usikkerhet knyttet til om dette vil bli en god fremtidig løsning med tilhørende tjenester i forhold til det reelle behovet for brukerne og ikke minst for de fem utenfor fellesløsningen.

Behovene vurderes derfor som noe uavklarte da de fem mest krevende brukerne ikke, eller i kun liten grad, har vært involvert i prosessen. I verste fall kan viktige behov og krav ikke være fanget opp, noe som kan få store konsekvenser for prosjektet.

Sikkerhetsgodkjenning

Enkeltpersoner fra Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) har gitt signaler om at de i utgangspunktet er positive til forslaget om konseptet «én løsning» og «single-sign-on» for både ugradert og gradert løsning. Imidlertid er det usikkerhet knyttet til hva NSM reelt vil godkjenne hvis realisering av løsningen skulle starte. En slik løsning vil så langt EKS har forstått, kunne kreve endringer i sikkerhetskravene. Hva som eventuelt skal endres eller utgå av krav, er usikkert. Hvordan de tre store brukerne på begrenset løsning, Forsvarsdepartementet, Utenriksdepartementet og Justisdepartementet, vil stille seg til dette er usikkert.

Det reises spørsmål om dette blir en sikker nok løsning for gradert og om det blir en tilstrekkelig brukervennlig løsning for ugradert. Med å utvikle «en løsning» vil krav som i dag kun gjelder for begrenset, også kunne bli implementert for ugradert løsning, noe som vil kunne påvirke brukervennligheten negativt. EKS mener at disse problemstillingene ikke er tilstrekkelig utredet og avklart. I verste fall kan det oppstå

utfordringer som kan få alvorlige konsekvenser for prosjektet og som trolig først vil inntreffe langt ut i prosjektforløpet.

Erfaringsmessig er godkjeningsprosessen for IKT-løsninger både omfattende og tidkrevende. Selv om NSM har gitt sterke signaler at de vil prioritere prosjektet, er det ingen garanti for at godkjeningsprosessen ikke vil kunne påvirke prosjektet negativt.

DSS

Mange departement etterlyser større innsikt hos DSS i deres virksomhet og oppgaver. Det gjelder også hvilke fagsystem de har og kompleksiteten i disse. Det er blant mange uttrykt synspunkt for at selve innføringen i det enkelte departement inkludert migrering/sameksistens av fagapplikasjoner, vil ta lengre tid enn hva som ligger i prosjektplanen. Det er også begrenset kapasitet og, på enkelte områder, kompetanse i departementene til å gjennomføre migrering til ny løsning. EKS deler vurderingen og tror det vil være store forskjeller mellom departementene.

Prosjektet er både omfattende og komplekst. Det er mange autonome og sterke interessenter involvert. Det vil kreve en god og tydelig styring av prosjektet på mange nivå, fra ulike tekniske områder til bruker- og ledelsesnivå. Generelt er det liten tiltro til DSS som prosjektgjennomfører, noe som gir et dårlig utgangspunkt for prosjektet.

I store prosjekt som går over lengre tid, er det fare for knapphet eller manglende kompetanse og kapasitet i virksomheten som gjennomfører prosjektet. I dette tilfellet vil det kunne slå ut på selve prosjektgjennomføringen, men også i forhold til løpende drift og forvaltningsoppgaver på eksisterende IKT-løsninger med tilhørende tjenester. Dette vurderes som en reell usikkerhet for prosjektet og DSS som tjenesteleverandør.

Oppsummering

Det anbefales at dagens felles IKT-løsning forbedres.

EKS har imidlertid identifisert en rekke forhold som setter spørsmålstegn ved prosjektets realisme og gjennomførbarhet:

- Prosjektet burde i større grad vært innrettet og fokusert på å fremskaffe tjenester og et servicenivå for å dekke de reelle behov til brukerne
- Behovene vurderes som noe uavklart, bl.a. har de fem mest krevende brukerne ikke eller kun i liten grad vært involvert i prosessen
- Problemstillinger knyttet til sikkerhetsgodkjenning og konseptet «en løsning» sine egenskaper er ikke tilstrekkelig utredet og avklart
- Innføringsplanene for departementene synes for standardiserte med for kort gjennomføringstid for store departement med flere fagsystem
- Det er usikkert om DSS har tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å håndtere prosjektet og samtidig være en god tjenesteleverandør

2.7 Fremtidig løsning og brukertjenester - EKS sin vurdering

Fremtidig løsning

Dagens løsning ble tatt i bruk i 2006 og vurderes allerede som umoderne. DSS mener også at den vanskelig lar seg modernisere. Med en ny kompleks «en løsning» er det en fare for at denne også ikke vil bli tilstrekkelig vedlikeholdt og løpende modernisert etter ferdigstillelse. Et slikt scenario kan inntreffe f.eks. på grunn av for liten fleksibilitet i selve løsningen og/eller svak kompetanse og evne hos DSS. Ut i fra erfaring er det en reell usikkerhet knyttet til en eventuell ny løsnings egnethet over tid. Denne bekymringen eksisterer både blant departement på og utenfor fellesløsningen, men er størst blant de fem utenfor. EKS deler denne bekymring.

I dag er det mange som mener at brukerinvolveringen er for svak. Å fange opp og imøtekomme brukerbehov og -interesser er helt avgjørende for at løsningen over tid skal kunne utvikles i samsvar med det reelle behovet. En tjenesteleverandør, som f.eks. DSS, er til for brukerne og må derfor ha god kontakt og involvering av disse.

EKS mener at DSS i prosjektarbeidet har lagt for liten vekt på forbedring av sin egen kompetanse, holdninger, organisering, tjeneste- og servicenivå. Dette er svært viktige forhold som må forbedres og samsvare med de forventninger og krav brukerne har. De fem utenfor fellesløsningen er de mest krevende brukerne og vil derfor sette de høyeste kravene både til løsningen og DSS som tjenesteleverandør.

EKS har imidlertid registrert at DSS i den senere tid har tilsatt flere personer med relevant erfaring og kompetanse.

Fremtidige brukertjenester

Det er en oppfatning blant mange at DSS som organisasjon i dag er for lite tjeneste- og serviceorientert. Brukerne og spesielt de fem utenfor fellesløsningen er derfor tvilende til fremtidig tjeneste- og servicenivå vil kunne komme på et akseptabelt nivå. Det må etter EKS sitt syn til en holdningsendring i DSS der brukerne settes sterkere i sentrum.

Brukerne opplever i dag for mange «siloe» i DSS som gjør oppgaveløsning på tvers av avdelinger, kompetanseområder som vanskelig og tidkrevende. Ofte stopper framdriften opp når flere avdelinger/enheter må involveres. Dette er en utfordring som kan være krevende å løse. Så langt er brukerne skeptiske til om DSS virkelig vil være i stand til å forbedre seg merkbart for å kunne møte brukerne med mer enhetlige og sømløse tjenester.

Et annet viktig forhold som brukerne er opptatt av, er DSS sin manglende kompetanse om departementenes organisasjon og virksomhet. Dette gjør kommunikasjon vanskelig og innmeldte behov blir kanskje ikke forstått eller prioritert riktig. Dette blir særdeles viktig hvis de fem utenfor også skulle komme inn på fellesløsningen. F.eks. hos UD med et stort antall brukere, hvorav nærmere 1700 er utenlands og spredt rundt i alle verdensdeler.

Flere departementer på dagens fellesløsninger mener at prisen for DSS sine tjenester er for høy. Det har ikke blitt noen innsparing og effektivisering etter at DSS overtok drift og forvaltningsansvaret. De fem utenfor fellesløsningen er svært tvilende om en overgang til ny fellesløsning vil kunne innebære noen form for innsparinger.

I utgangspunktet burde en fellesløsning for alle departementene innebære en samlet gevinst og dermed også for det enkelte departement. EKS er imidlertid skeptisk til om

dette i praksis lar seg realisere slik prosjektet er definert, forankret og planlagt realisert. Dette er nærmere drøftet i kapittel 2.8

Oppsummering:

Det er identifisert følgende forhold knyttet til fremtidig løsning og brukertjenester:

- Usikkerhet knyttet til egnethet over tid for en eventuell ny fellesløsning – grunnet fare for svak fleksibilitet i løsningen og DSS sin evne til løpende å forvalte og videreutvikle en stor og kompleks IKT-løsning
- Brukerbehov og -interesser må i sterkere grad legges til grunn for løpende vedlikehold og modernisering
- DSS må legge mer vekt på forbedring av sin egen kompetanse, holdninger, organisering, tjeneste- og servicenivå
- DSS må få bedre kompetanse om departementenes organisasjon og virksomhet
- Det er usikkerhet blant brukerne om fellesløsning vil innebære noen økonomiske gevinster

2.8 Samfunnsøkonomiske betraktninger – EKS sin vurdering

Mandat

I rammeavtalen med Finansdepartementet kapittel 6.3 om grunnleggende forutsetninger står bl.a. følgende om konsepter/alternativer og gevinstrealisering i forbindelse med KS2:

Videre må det vurderes om grunnleggende forutsetninger for konseptvalget har endret seg på en måte som reiser spørsmål om prosjektet bør gjennomføres, eventuelt om et annet alternativ burde velges. I denne forbindelse må gevinstrealiseringsplanen gjennomgås, og leverandøren må vurdere sannsynligheten for at prosjektet vil greie å realisere akseptabel nytte. Eventuell tvil på disse områder må avklares før leverandøren går videre.

Med leverandøren menes her ekstern kvalitetssikrer (EKS). Som det fremgår av rammeavtalen har EKS et klart mandat for å vurdere om forutsetningene for gjennomføring er tilstede og om akseptabel nytte kan påregnes realisert.

Utgangspunkt

Det er ikke utarbeidet noen KVU og gjennomført KS1 for tiltaket. Dermed foreligger det ikke noen samfunnsøkonomisk analyse.

Det angis i Sentralt styringsdokument at prosjektet har som mål å sikre departementene en felles IKT-løsning, dvs. en løsning med brukere fra alle departementene. Tiltaket må derfor omfatte alle relevante aktiviteter for å kunne nå målet om alle departementene på en fellesløsning og ikke bare realisering av en sentral teknisk løsning med et mindre antall brukere. I Sentralt styringsdokument foreligger det et kostnadsestimat for prosjektet. I løpet av KS2-prosessen har kostnadene økt med i overkant av 40 % da kostnadsposter som etter EKS sin vurdering, tilhører tiltaket ikke var inkludert i kostnadsestimatet. Økningen er før

usikkerhetsanalyse, noe som innebærer at økningen sannsynligvis blir enda større når usikkerhet tas hensyn til (gjennom en usikkerhetsanalyse).

I styringsdokumentasjonen angis at arbeidet med å utarbeide gevinstrealiseringsplaner bør påbegynnes tidlig i prosjektperioden. Det foreligger således ikke noen kvantifiserte nyttebetraktninger eller gevinstrealiseringsplaner for tiltaket. Prosjektet har imidlertid identifisert enkelte effektmål som kan inngå som utgangspunkt for utarbeidelse av gevinstplaner.

Overordnede samfunnsøkonomiske betraktninger – alternative konsepter

Gjennom EKS sine samtaler med departementene er det ikke anvist kvantitative gevinster av betydning. EKS vurderer det som krevende både med hensyn til prosess, objektivitet, involvering å utarbeide helhetlige og gode gevinstrealiseringsplaner som er tilstrekkelig forankret hos interessentene.

Eksisterende styringsinformasjon og opplysninger fra interessenter gir ingen indikasjon på at tiltaket, slik det er definert, skulle være samfunnsøkonomisk lønnsomt. En overordnet samfunnsøkonomisk betraktning tilsier at det derimot kan bli ulønnsomt da det er snakk om store kostnader, ukjente og ikke forankrede kvantitative gevinster og noen positive ikke-prissatte konsekvenser.

Erfaring tilsier at gevinstrealiseringsplaner forankret hos de berørte interessenter bør foreligge før beslutning fattes om tiltaket skal gjennomføres eller ikke. Straks vedtak om gjennomføring er fattet og midler bevilget, blir det vanskeligere å identifisere gevinster og utarbeide gode og forpliktende gevinstrealiseringsplaner. Realistiske gevinstrealiseringsplaner er et viktig beslutningsgrunnlag for om et prosjekt skal gjennomføres eller ikke. Det ligger derfor her en større oppgave med å utarbeide helhetlige, forankrede og forpliktende gevinstplaner for hele tiltaket.

Funn og konklusjoner beskrevet tidligere i rapporten tilsier også at prosjektet ikke er modent for KS2 og dermed gjennomføring.

I samsvar med EKS sitt mandat skal man i en slik situasjon vurdere om det er andre alternativer som isteden bør velges. Da det ikke er utarbeidet en KVU med andre alternativer, er det for dette tiltaket naturlig å ta utgangspunkt i nullalternativet og se på nødvendige utvidelser av dette alternativet. Som tidligere nevnt, anbefaler EKS at dagens fellesløsning forbedres.

En videreføring av dagens situasjon men med nødvendige tiltak for å sikre en forsvarlig IKT-drift på fellesløsningen, peker seg ut som et fornuftig veivalg videre. Innenfor et slikt alternativ ligger også de mulighetene som eventuelt måtte eksistere i å kunne benytte hele eller deler fra ulike IKT-løsninger som allerede finnes i departementsfellesskapet, jfr. oversikt gitt i Tabell 1.

I et nullalternativ inngår FD sin begrenset løsning (forenklet versjon) som nå gjøres tilgjengelig for alle departementene. Det er derfor den ugraderte fellesløsningen til DSS som primært må forbedres. Viktig er også å få på plass tilstrekkelig funksjonalitet for informasjonsutveksling mellom forbedret ugradert løsning og FD-B.

Oppsummering

Følgende er identifisert:

- Eksisterende styringsinformasjon og opplysninger fra interessenter gir ingen indikasjon på at tiltaket, slik det er definert, skulle være samfunnsøkonomisk lønnsomt. Så langt er det konkretisert store kostnader, ukjente og ikke forankrede kvantitative gevinster og noen positive ikke-prissatte konsekvenser.
- FD sin begrenset løsning gjøres nå tilgjengelig for departementene. Det er den ugraderte fellesløsningen til DSS som primært må forbedres.
- Det bør vurderes etablert tilstrekkelig og egnet funksjonalitet for utveksling av informasjon/dokumenter mellom forbedret ugradert fellesløsning og FD-B.

2.9 Anbefalinger

På grunnlag av EKS sine vurderinger og konklusjoner i kapitlene 2.5 til 2.8 er det nedenfor gjort en oppsummering av EKS sine anbefalinger i forhold til tilleggsoppdraget:

1. Prosjektet slik det er definert er ikke modent for KS2 og dermed heller ikke for gjennomføring
2. FD sin begrenset løsning (FD-B) som nå gjøres tilgjengelig for alle departementer, benyttes til å håndtere informasjonsutveksling ved kriser o.l.. Det bør videre vurderes om FD-B skal håndtere annen informasjon/dokumenter med krav til skjerming slik som R-notater, budsjett dokumenter etc. samt etablering av tilstrekkelig og egnet funksjonalitet for utveksling av informasjon/dokumenter mellom forbedret ugradert fellesløsning og FD-B.
3. Den ugraderte fellesløsningen for de elleve departementene forbedres. Det kan gjøres gjennom:
 - d) Å videreutvikle DSS sin nåværende DepNet/U løsning
 - e) Å ta utgangspunkt i eller benytte deler av andre ugraderte løsninger i departementsfellesskapet
 - f) Å ta i bruk nye teknologikomponenter, supplert med eventuell nødvendig nyutvikling, der a) og b) ikke er hensiktsmessig
4. Ny forbedret ugradert løsning bør langt på vei innfri identifiserte overordnede behov og krav fra dagens brukere, ref. kapittel 2.4
5. Realiseringen av en forbedret ugradert løsning gjøres med fokus på tjenester, komponenter, moduler etc. Målet er en fleksibel løsning egnet for løpende vedlikehold og modernisering for å tilfredsstille brukernes behov.
6. DSS gjør konkrete tiltak for å forbedre sitt tjeneste- og servicenivå innenfor IKT

3 KS2 – Ordinær kvalitetssikring fase 2

3.1 Mandat og utgangspunkt

I en KS2 skal kvalitetssikrer gjennomføres en egen analyse for å vurdere om grunnlaget for å fremme forslag for Stortinget om godkjenning av prosjektet med kostnadsramme er tilstrekkelig.

Tilleggsoppdraget var en utdyping av dette mandatet da det ikke var utarbeidet noen KVVU og gjennomført noen KS1.

Tilleggsoppdraget sin hovedkonklusjon er:

Prosjektet slik det er definert er ikke modent for KS2 og dermed heller ikke for gjennomføring

3.2 Konklusjon KS2

Med utgangspunkt i konklusjonen fra tilleggsoppdraget anbefaler EKS:

Det fremmes ikke forslag for Stortinget om godkjenning av prosjektet med kostnadsramme.

3.3 Anbefalinger for videre prosess og aktiviteter

Utgangspunkt

Som det fremgår under tilleggsoppdraget anbefaler EKS følgende:

- FD sin begrenset løsning (FD-B) som nå gjøres tilgjengelig for alle departementer, benyttes til å håndtere informasjonsutveksling ved kriser o.l.. Det bør videre vurderes om FD-B skal håndtere annen informasjon/dokumenter med krav til skjerming slik som R-notater, budsjettdokumenter etc. samt etablering av tilstrekkelig og egnet funksjonalitet for utveksling av informasjon/dokumenter mellom forbedret ugradert fellesløsning og FD-B.
- Den ugraderte fellesløsningen for de elleve departementene forbedres. Det kan gjøres gjennom:
 - a) Å videreutvikle DSS sin nåværende DepNet/U løsning
 - b) Å ta utgangspunkt i eller benytte deler av andre ugraderte løsninger i departementsfellesskapet
 - c) Å ta i bruk nye teknologikomponenter, supplert med eventuell nødvendig utvikling, der a) og b) ikke er hensiktsmessig

- Ny forbedret ugradert løsning bør langt på vei innfri identifiserte overordnede behov og krav fra dagens brukere, ref. kapittel 2.4
- Realiseringen av en forbedret ugradert løsning gjøres med fokus på tjenester, komponenter, moduler etc. Målet er en fleksibel løsning egnet for løpende vedlikehold og modernisering for å tilfredsstill brukernes behov.
- DSS gjør konkrete tiltak for å forbedre sitt tjeneste- og servicenivå innenfor IKT

For å forenkle kommunikasjonen videre er anbefalingen over heretter benevnt som nullplussalternativet. I realiteten er alternativet såpass utvidet fra et nullalternativ, at det kunne vært like riktig med en egen betegnelse. Men EKS har valgt betegnelsen nullpluss da alternativet tar utgangspunkt i dagens situasjon og tilgjengelige løsninger i departementsfellesskapet samt et signal om at:

nullplussalternativet skal ha markert redusert risiko, omfang, kostnad og varighet sammenlignet med det alternativet som er beskrevet i Sentralt styringsdokument.

Det er presserende å få raskt realisert en ny forbedret ugradert fellesløsning for de elleve departementene.

For å kunne gjennomføre aktivitetene har EKS nedenfor gjort noen anbefalinger for videre prosess og aktiviteter.

Utarbeidelse av styringsdokumentasjon for nullplussalternativet

Det bør utarbeides styringsdokumentasjon for et prosjekt med mål å gjennomføre EKS sine anbefalinger om et nullplussalternativ. En slik plan kan utarbeides som et forenklet Sentralt styringsdokument.

For utarbeidelse av styringsdokumentasjonen bør det også involveres personer med tilhørighet utenfor DSS. Det kan f.eks. opprettes en arbeidsgruppe sammensatt av nøkkelpersoner fra DSS sammen med minst 2 ressurser fra de fem utenfor dagens fellesløsning og minst 2 fra departementene på fellesløsningen. De fem utenfor og de elleve på fellesløsningen bør selv kunne velge hvilke personer som skal representere dem i arbeidsgruppen. I den grad det er nødvendig, bør det innhentes spisskompetanse utenfor departementsfellesskapet og DSS. Det vurderes som viktig å sikre nødvendig bredde, forankring og kompetanse i arbeidet.

Da det er bred enighet om at ugradert fellesløsning må forbedres, bør arbeidet snarlig iverksettes og at selve utarbeidelsen styringsdokumentasjonen gis høy prioritet.

I løsningen bør vurderes inkludert tilstrekkelig og egnet funksjonalitet for å utveksle informasjon/dokumenter mellom forbedret ugradert fellesløsning og FD-B. I dag har f.eks. FD og SMK en slik mulighet for utveksling av dokumenter. Denne løsningen eller utvikling av tilsvarende og med kanskje forbedret funksjonalitet, bør bl.a. vurderes.

Løsningen baseres primært på hyllevarer eller standardprodukter og skal kunne oppgraderes og fornyes løpende. Dette bør gjøres fortrinnsvis gjennom ordinær forvaltning, drift og vedlikehold.

Styringsdokumentasjonen må forankres hos departementene.

Lengre tidshorisont

Hvis det på et senere tidspunkt skulle bli aktuelt å utarbeide et sentralt styringsdokument for et nytt prosjekt som innbefatter flere departement enn de elleve som er på dagens fellesløsning, bør en avgjørelse tas i forkant om hvilke departement som skal inkluderes. Å få en beslutning om hvilke departement som innenfor en lengre tidshorisont skal inn på en fellesløsning, vurderes som en krevende prosess. I utgangspunktet er et slikt vedtak en naturlig del av en KVV med påfølgende KS1 og beslutning i regjering.

I en vurdering om FD skal inn på en fellesløsning eller ikke, bør det vies spesiell oppmerksomhet til bl.a. beredskap, krisehåndtering, grensesnitt og samhandling. UD og til dels JD har også noen av de samme dimensjonene.

Hvis det på et senere tidspunkt skal utarbeides styringsdokumentasjon, som en KVV eller Sentralt styringsdokument, anbefales at relevante interessenter blir tilstrekkelig involvert i prosessen. Dette for å sikre bl.a. at reelle behov og krav identifiseres samt forankrede gevinstrealiseringsplaner inngår som en del av dokumentasjonen.

Konseptet om «én løsning» kan være en av flere mulige konsepter i en eventuell fremtidig KVV. Ettersom som man vinner erfaring, får referanser og økt modenhet, vil konseptet kunne konkretiseres og usikkerhet reduseres. EKS mener at konseptet på sikt kan være et aktuelt alternativ.

Generelt kan et nullplussalternativ også sees på som en utsettelse der man vinner erfaring, får ny informasjon, tilgang til ny teknologi, nye referanser etc. Dette vil kunne gi et bedre grunnlag for eventuelt på et senere tidspunkt å fremme forslag om et prosjekt hvis behov, gevinstplaner etc. skulle tilsi at det ville være riktig å gjennomføre. Tidsperioden fram til et eventuelt slikt forslag bør benyttes til å redusere de store identifiserte usikkerhetene.

Når det fremtidige regjeringsskivartalet realiseres, bør bygninger og infrastruktur legge til rette for gode IKT-løsninger i departementsfellesskapet. Foruten selve den bygningsmessige og tekniske delen, må det være fokus på brukervennlighet som god tilgjengelighet/tilgang på nett, skrivere, support etc. Dette vil kunne forenkle en samordning og kanskje sentralisering av viktige IKT-funksjoner.

Vedlegg 1. Møter med interessenter

Nedenfor er opplistet møter, workshop etc. med viktige interessenter som EKS har avholdt i forbindelse med kvalitetssikringsoppdraget. I tillegg har det vært gjennomført en rekke telefonsamtaler, utvekslet e-poster etc. for å få nødvendig informasjon til å kunne gjennomføre oppdraget.

Interessent	Dato	Tema
Finansdepartementet	09.10.2013	Dagens IKT-løsning og vurdering av overgang til fellesløsning
Statsministerens kontor (SMK)	11.10.2013	Dagens IKT-løsning og vurdering av overgang til fellesløsning
Nasjonal Sikkerhetsmyndighet (NSM)	04.11.2013	Skissert prosess for godkjenning av NSM, planlagt involvering av NSM, Single Sign-On, utfordringer ved godkjenning av løsning
Justisdepartementet	04.12.2013	Dagens IKT-løsning og vurdering av overgang til fellesløsning
Forsvarsdepartementet	16.12.2013	Dagens IKT-løsning og vurdering av overgang til fellesløsning
Utenriksdepartementet	17.12.2013	Dagens IKT-løsning og vurdering av overgang til fellesløsning
Forsvarsdepartementet	19.12.2013	Referansebesøk med demonstrasjon av FDs graderte løsning
Landbruks- og matdepartementet	19.12.2013	Dagens IKT-løsning og vurdering av overgang til fellesløsning
Olje- og energidepartementet	03.01.2014	Dagens IKT-løsning og vurdering av overgang til fellesløsning
Justisdepartementet	07.01.2014	Utdyping av JDs IKT-krav
Forsvarsdepartementet	08.01.2014	Utdyping av FDs IKT-krav
Helse- og omsorgsdepartementet	16.01.2014	Dagens IKT-løsning og vurdering av overgang til fellesløsning
Kulturdepartementet	16.01.2014	Dagens IKT-løsning og vurdering av overgang til fellesløsning
Arbeids- og sosialdepartementet	16.01.2014	Dagens IKT-løsning og vurdering av overgang til fellesløsning

Interessent	Dato	Tema
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Forsvarsdepartementet, Utenriksdepartementet, Justisdepartementet, Statsministerens kontor. Finansdepartementet, Nasjonal Sikkerhetsmyndighet	23.01.2014	Workshop MindsOn
Justisdepartementet, Utenriksdepartementet og Forsvarsdepartementet	27.01.2014	Dagens IKT-løsning departementsfellesskapet, utfordringer ved overgang til foreslått fellesløsning, drøfting av alternative løsninger
Justisdepartementet	13.03.2014	Vurdering av dagens IKT-løsninger og servicenivå på IKT-tjenester, løsning av IKT-behov på kort og langsikt
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	14.03.2014	Vurdering av dagens IKT-løsninger og servicenivå på IKT-tjenester, løsning av IKT-behov på kort og langsikt
Statsministerens kontor (SMK)	14.03.2014	Vurdering av dagens IKT-løsninger og servicenivå på IKT-tjenester, løsning av IKT-behov på kort og langsikt
Arbeids- og sosialdepartementet	18.03.2014	Vurdering av dagens IKT-løsninger og servicenivå på IKT-tjenester, løsning av IKT-behov på kort og langsikt

Tabell 3 Møter med interessenter

Vedlegg 2. Grunnlagsdokumentasjon

Nedenfor er opplistet skriftlig grunnlagsdokumentasjon som EKS har mottatt. Der det er andre enn DSS som har utarbeidet dokumentet, er det angitt.

Tittel	Dato/ Versjon
Forord signert.pdf (L)(941330).pdf	15.08.2013
Forprosjektrapport oversendelsesbrev til FAD.pdf (L)(941329).pdf	15.08.2013
Sentralt styringsdokument.pdf (L)(941331).pdf	15.08.2013
Vedlegg 1 - Løsningsomfang.pdf (L)(941332).pdf	15.08.2013
Vedlegg 2 - Estimerer.pdf (L)(941333).pdf	15.08.2013
Vedlegg 3 - Estimeringsveiledning.pdf (L)(941334).pdf	15.08.2013
Vedlegg 4 - Estimering av fremtidige årlige drift- og forvaltningskostna.p.pdf	15.08.2013
Vedlegg 5 - Godkjeningsstrategi.pdf (L)(941336).pdf	15.08.2013
Sentralt styringsdokument for Ny IKT-løsning for departementene og SMK (L)(941395).pdf	19.08.2013
Vedlegg 2 - Estimerer.xlsx	15.08.2013
Referat_oppstartsmøte_ks2 v fso.docx	03.09.2013
Ny IKT-løsning for departementene - Oppstartsmøte KS2.pdf	23.08.2013
Forprosjekt_Forord.docx	14.09.2013
Utredning Ny IKT-løsning i departementene.pdf	Desember 2011
Forprosjekt_Ny_IKT_losning_for_departementene.docx	Juni 2012
Forprosjekt Vedlegg A Kravdokument Ny IKT losning for departementene.docx	Juni 2012
Forprosjekt Vedlegg B Rapport Usikkerhetsanalyse.pdf	Juni 2012
Forprosjekt Vedlegg C Kalkyldedokument.docx	Juni 2012
Forprosjekt Vedlegg D Rammebetingelser etc. for skytjenester.docx	Juni 2012
Overordnet fagstrategi digitale tjenester.pdf	23.04.2013
Brev fra FAD til DSS: Ny IKT-løsning for departementene og SMK	18.02.2013

Tittel	Dato/ Versjon
(L)(15417).pdf	
Prosjekthåndbok DSS.doc	20.04.2010
Gjennomgang av DSSs program for etablering av nytt felles IKT-driftsmiljø for departementene. Rapport fra PROMIS versjon 1.1.docx	30.03.2007
Sluttrapport DSS Nye IKT 2007 v1.0.docx. Rapport fra PROMIS.	20.12.2007
Ny IKT-løsning for departementene – kartlegging av eksisterende kostnader (0-alternativet) (L) (5068). pdf	04.06.2012
Direkte kostnader. Vedlegg (L) (5069).pdf	18.09.2013
Ny IKT-løsning for departementene – kartlegging av eksisterende kostnader (0-alternativet) (L) (6264). Pdf	30.07.2012
Modell for kartlegging av 0 alternativet.xlsx(1906925).xlsx	04.06.2012
Modell for kartlegging av 0 alternativet.xlsx	04.06.2012
Kravdokument Ny IKT-løsning for departementene 1.0.docx	11.06.2012
Sourcingstrategi DSS v 1 0	21.05.2013
Ny IKT-løsning for departementene -Estimeringsgjennomgang.pdf	26.09.2013
Sentralt styringsdokument Versjon 1.1	18.11.2013
Vedlegg 1 - Løsningsomfang	18.11.2013
Vedlegg 2 - Estimerer	18.11.2013
Vedlegg 3 - Estimeringsveiledning	18.11.2013
Vedlegg 6 - Innføringsplan	18.11.2013
Vedlegg 8- Detaljert PNS	18.11.2013
Vedlegg 7 - Kontraktsstrukturv1	18.11.2013
Vedlegg A - Besvarelse av Notat 1 fra EKS	18.11.2013
Vedlegg 2 - Estimerer	10.12.2013
Sentralt styringsdokument Versjon 1.2	16.12.2013
Vedlegg A - Besvarelse oppfølging etter Notat 1	16.12.2013
2-prosjekter - Vedlegg 2 - Estimerer	17.01.2014

Tittel	Dato/ Versjon
Rollebasert estimering av innføring	17.01.2014
Vedlegg A - Besvarelse på spørsmål mottatt fra EKS 20 des. 2013	17.01.2014
Sluttrapport KPMG: Evaluering av DSS sitt styringssystem for informasjonssikkerhet	15.11.2013
Estimat kostnader utenfor prosjektet - ref Vedlegg A	17.01.2014
SIKT KS2 - Møte med EKS	12.03.2014
Kompetanse DSS:IKT (Kompetansekartlegging)	12.03.2014

Tabell 4 Mottatt grunnlagsdokumentasjon